

Joonis 1. Kelder. Muhu.

Nr. _____

Rajoon _____

Külanõukogu _____

Kolhoos _____

Sovhoos _____

End. kihelkond _____

Vald _____

Küla _____

Asundus _____

Talu _____

Küsimusleht nr. 141

KELDER

Saabumise kuupäev _____ (täidetakse muuseumis)

Andmete koguja (nimi, vanus ja aadress) _____

Kui andmeid saadab kooliõpilane, siis märkida õpilase vanus ja klass _____

Kooli nimi _____

Juhendava õpetaja nimi _____

Lugupeetud kaastööline.

Käesoleva küsimuslehega pöördume Teie poole andmete saamiseks ühe ajalooliselt hilisema kõrvalhoone — keldri — kohta. Teateid palume saata ühe majapidamise ulatuses, kuid vastata ka küsimustele, mis puudutavad keldreid Teie kodukohas üldse. Samuti ootame teateid algeliste juurvilja säilituskohtade — kartuliaukude ja -koobaste kohta. Erilist tähelepanu palume pöörata keldri ehitamisajale, ehitustehnikale ja -materjalile ning kaunistuslikele võtetele. Olulised on ka andmed keldri kasutamise ja sisustuse kohta.

1. Talul oli _____ aastal _____ ha maad, sellest põldu _____ ha, kõrval-
maad _____ ha, heinamaad _____ ha.

2. Kas elamu on ehitatud rehaga kokku (rehielamu) või on rehest lahus?

3. Elamu ehitamisaasta _____

4. Missugused teised ruumid leiduvad selles majapidamises toiduainete säilitamiseks? Kas need on eraldi hooned või on ehitatud elamu või teiste kõrvalhoonetega ühise katuse alla?
(näiteks majapidamises on liha-kalaaht, mis on sama katuse all viljaaidaga, sahvri elamu juures ja piimaht (piimakammer) piima hoidmiseks).

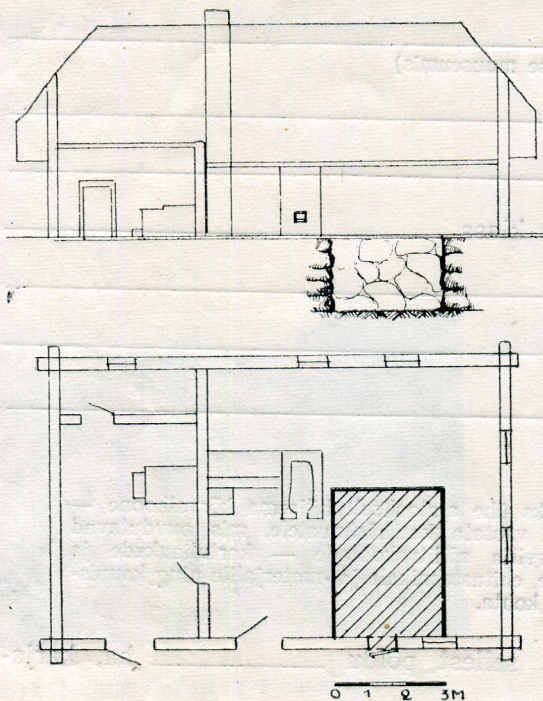
5. Kas kelder on ehitatud eraldi hoonena, elamu alla või on teiste kõrvalhoonetega ühise katuse all?

6. Keldri ehitamisaasta
(võib ka ligikaudne olla).

7. Keldri kohalik nimetus.

8. Kelder elamu all. Kirjeldada ligemalt, missuguse ruumi (kööht, tuba) all kelder asub, kuidas keldrisse pääseb (näiteks luuk põrandas, uks väljast jne.)! Joonistage siia elamu skemaatiline plaan ja märkige sellele viirutusega keldri asukoht ning tähistage ka keldri sissepääs.

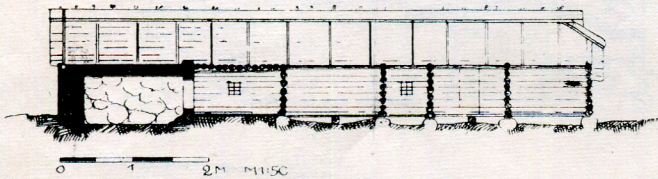
Näide

Joonis 2. Elamu, mille all on kelder. Põlva.

9. Kelder teiste kõrvalhoonetega ühise katuse all. Loetleda kõik kõrvalhooned (ruumid), millega kelder on ühise katuse all. Joonistada siia hoone skemaatiline plaan, ära märkides kõigi ruumide rahvapärased nimetused ja missuguse ruumi all kelder asub ning milleks seda kasutatakse.

Näide

Joonis 3. Aitadega ühise katuse alla ehitatud kelder.
Muhu.

1 — magamisait; 2 — piimaait; 3 — viljaait; 4 — magamisait; 5 — kala- ja lihaait.

10. Keldri seinte ehitusmaterjal
(näiteks maakivi, paekivi).

Põranda ehitusmaterjal.

11. Kas kelder on raiutud kivisesse pinnasesse või on kasutatud ehitamisel mujalt toodud kive? Kirjeldada eraldi keldri seinte ehitust (sideaine, kuidas kivid on seina asetatud — näiteks muustriliselt)

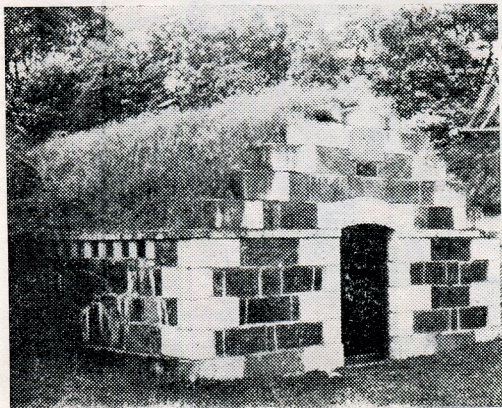
12. Kirjeldada keldri lae ehitust
(materjal, ehitustehnika)

13. Keldri katuse (materjal, ehitustehnika)

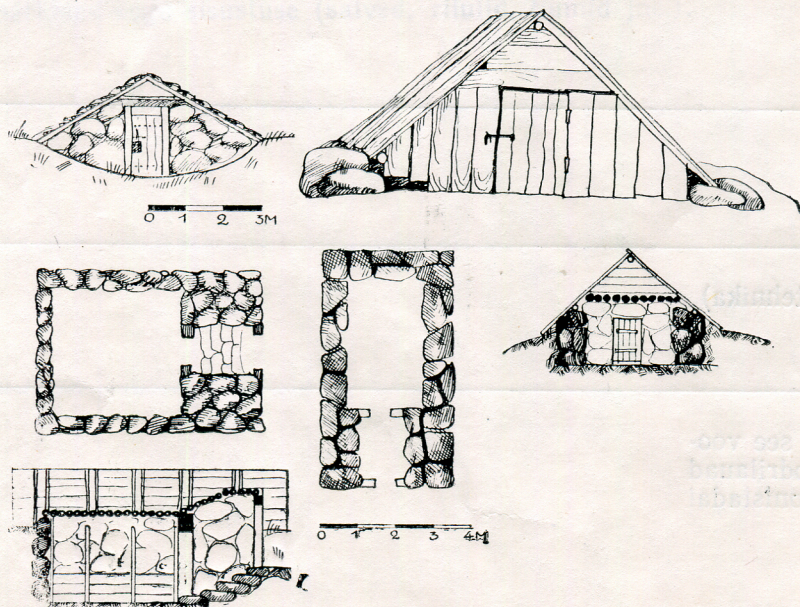
14. Milline on keldri uks? Kas on see vooderdatud laudadega? Kas on voodrilauad paigutatud muustriliselt? Palume joonistada!

15. Kirjeldada keldri aknaid ja avasid keldri seinas, samuti nende asukohta, nimetusi ja ots-
tarvet (kartulite, muu juurvilja sissepanemiseks).

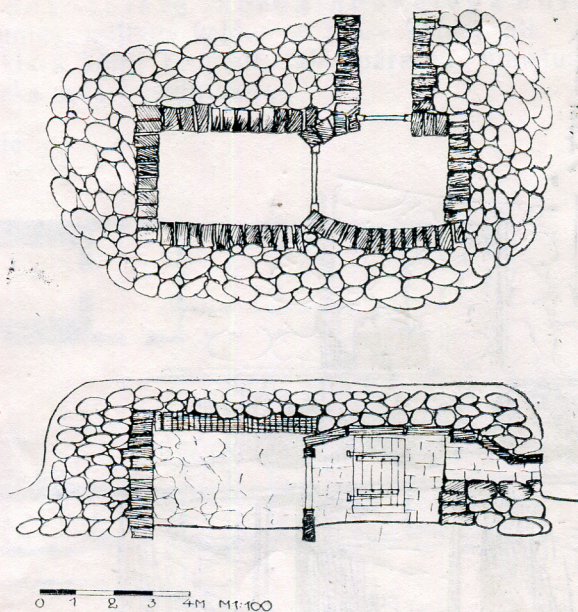
16. Milliseid kaunistuslikke võtteid on kasutatud keldri ehitamisel (näiteks erinevat liiki või värvi kividest mustrid, raidkaunistused)? Kas leidub keldri seinal või uksele aastaarv? Kirjeldada ligemalt ja palume siia jooniseid, kui ülalmainitud kaunistusi esineb.

Joonis 4. Kelder. Muhu.

Joonis 5. Keldrid Rõugest ja Kolga-Jaanist (paremal).

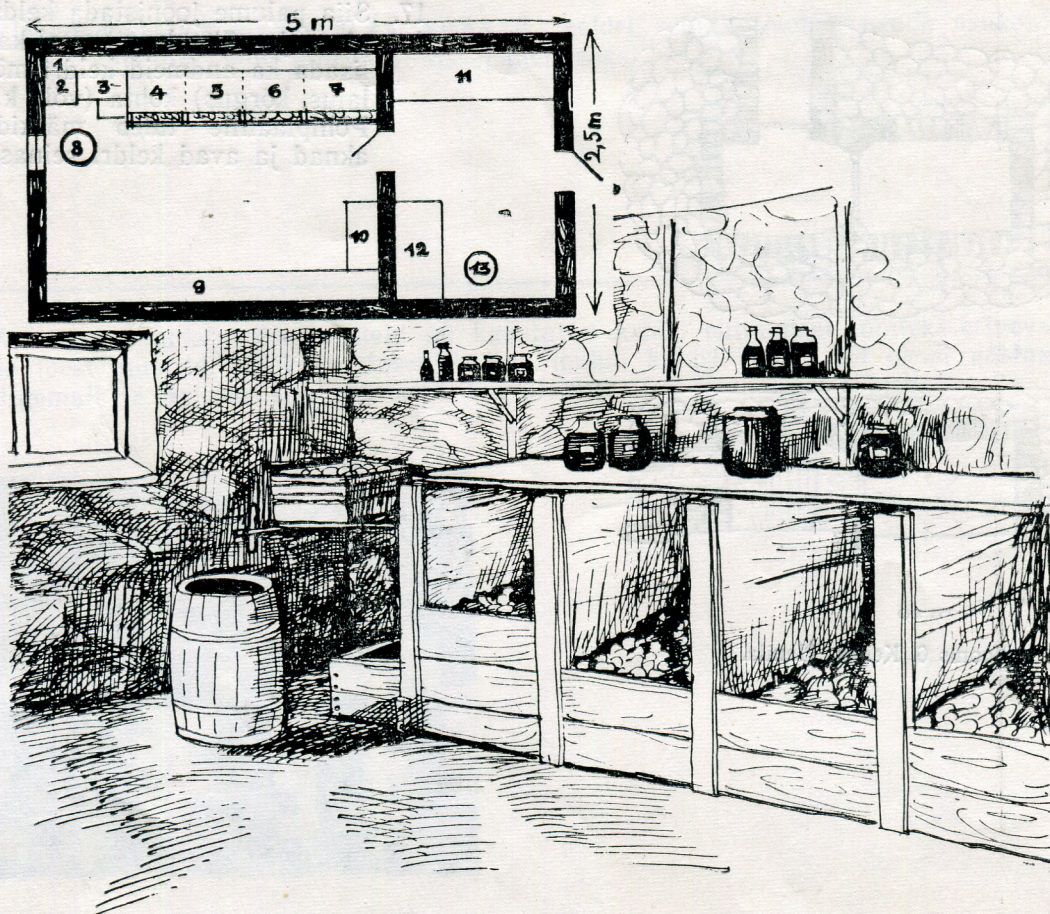
Joonis 6. Kelder. Hanila.

17. Siia palume joonistada keldri vaade, põhiplaan ja võimaluse korral ka lõige. Palume lisada ka andmeid keldri mõõdete (pikkus, laius, kõrgus) kohta (võib ka ligikaudsed). Põhiplaanile tuleb märkida ka ukсед, aknad ja avad keldri seinas.

Joonis 7. Kelder. Jõhvi.

18. Kas keldri lael või ligiduses on kiviktaimla või kasvatatakse seal ilupuid või -põõsaid? Kirjeldada üksikasjalikumalt!

Joonis 8. Keldri sisustuse skeem ja sisevaade. Tartu.

1, 3, 9, 10, 11, 12 — riiulid; 2 — õunakastid; 4, 5 — kartulisalved; 6, 7 — juurviljasalved; 8 — kapsatünn; 13 — kurgitünn.

19. Siia joonistage keldri sisevaade. Palume joonistada ka keldri sisustuse skeem, üksikasjalikult ära märkides kogu sisustuse (salved, riiulid, tünnid jne.).

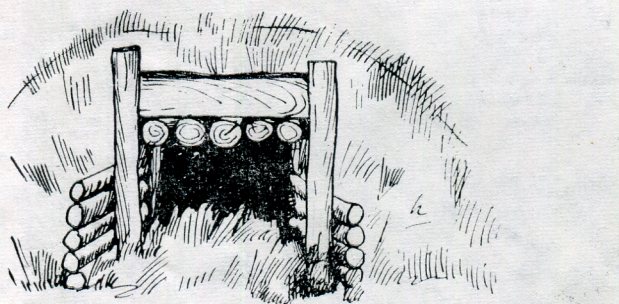
20. Mida peale kartulite hoitakse keldris? Kus hoitakse kartuleid, juurvilja? Kirjeldada ligemalt juurvilja säilitamist (porgandid liivas jne.).

21. Kas Teie kodukohas on midagi teada kartuliaugust kartulite säilitamiskohana? Millal seda on nähtud? Kirjeldada ligemalt selle tegemist!

22. Kas leidub Teie ümbruskonnas keldreid, mille peale on ehitatud väike hoone (vt. joonis 9). Kuidas seda ruumi nimetatakse, milleks kasutatakse. Kirjeldada ligemalt! Palume lisada ka joonis ja andmed keldri asukoha ning vanuse kohta.

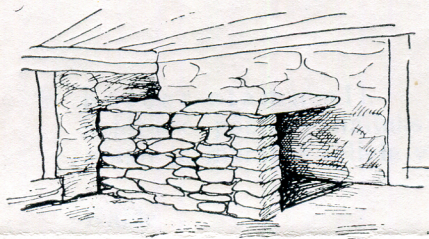
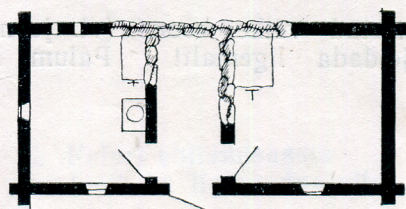
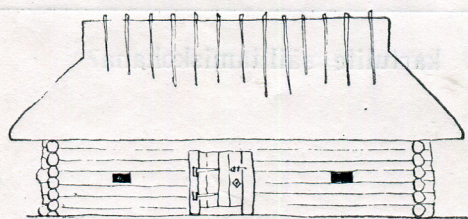
Joonis 9. Kelder Kodaverest.

Joonis 10. Kartulikoobas. Põlva.

23. Kas hoitakse kusagil Teie ümbruskonnas kartuleid kartulikoopas? Kirjeldada ligemalt koopa tegemist, nimetusi ja kasutamist (kui paljudes majapidamistes).

24. Kas Teie kodukohas leidub kartulite säilitamiseks vastavat ilma küttekoldeta või küttekoldega varustatud hoonet? Kirjeldada ligemalt ja anda andmed selle asukoha ning vanuse kohta. Kuidas seda ruumi nimetatakse (kartulikamber, tuhlistuba) jm.). Joonistada selle hoone põhiplaan, märkides ka teised ruumid, millega see on ühise katuse all. Kirjeldada ehitustehnikat ja küttekolde ehitust. Ootame andmeid ka kõnealuse ehitise kohta varajasemast ajast.

0 1 2 3 4m

Joonis 11. Kartulimaja (tuhlistuba). Kihelkonna.

Joonis 12. Keldrid Keilast ja Muhust (paremal).

